

Sygn. akt V KK 10/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **A. S.**

skazanego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 marca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 30 października 2012 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 20 marca 2012 r.,

uchyla zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Z. w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ż. w zakresie wymiaru kary grzywny orzeczonej na podstawie art. 71 § 1 k.k. (punkt 3 części dyspozytywnej wyroku Sądu Rejonowego) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ż., wyrokiem z dnia 20 marca 2012 r., uznał A. S. za winnego przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby, a nadto, na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył mu grzywnę w wysokości 300 stawek dziennych, przyjmując, że jedna stawka wynosi 10 złotych. Wobec A. S. orzeczono także zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat oraz zarządzono podanie treści wyroku do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Sadu Rejonowego w Ż. na okres jednego miesiąca.

Wyrok ten zaskarżony został apelacją obrońcy oskarżonego. W apelacji tej zarzucono wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że A. S. popełnił zarzucany mu aktem oskarżenia czyn, mimo poważnych wątpliwości wynikających z jego wyjaśnień oraz zeznań świadków. Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego.

Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 30 października 2012 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację obrońcy oskarżonego za oczywiście bezzasadną.

Kasację od tego wyroku wniósł na korzyść skazanego Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego – art. 433 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k., polegające na dokonaniu nienależytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku sądu pierwszej instancji, wydanego z naruszeniem przepisów prawa materialnego, to jest art. 71 § 1 k.k., wskutek wadliwego orzeczenia wobec A. S. kary grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych po 10 złotych każda w sytuacji, gdy zawieszając oskarżonemu wykonanie kary pozbawienia wolności, sąd był uprawniony jedynie do orzeczenia kary grzywny w wysokości do 270 stawek dziennych.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w zakresie punktu 3 jego części dyspozytywnej i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu wyznaczonym na podstawie art. 535 § 5 k.p.k. Zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy rozpoznaje środek odwoławczy, w tym

przypadku apelację obrońcy A. S., w granicach środka odwoławczego, a w zakresie szerszym o tyle, o ile ustawa to przewiduje. Granice środka odwoławczego wyznaczone są przez zakres zaskarżenia, kierunek i treść zarzutu sformułowanego przez skarżącego oraz w mniejszym zakresie przez wnioski zawarte w apelacji lub zażaleniu. W tym konkretnym przypadku obrońca A. S. zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w całości, co oczywiste – na korzyść oskarżonego, sformułował w apelacji zarzut błędu w ustaleniach faktycznych i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego. W apelacji obrońcy oskarżonego zawarty został zatem swoisty „program” kontroli odwoławczej w tej sprawie. Z przepisu art. 433 § 1 k.p.k. wynika jednak także, że sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w zakresie szerszym, aniżeli wynikający z granic środka odwoławczego wtedy, gdy ustawa tak przewiduje. Sąd odwoławczy jest zatem w określonych przypadkach zobligowany do wyjścia poza granice określone w środku odwoławczym, a więc poza wynikający z apelacji lub zażalenia „program” kontroli odwoławczej. „Program” ten ma przy tym istotniejsze znaczenie w razie rozpoznawania środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego, zwłaszcza gdy pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika, co wynika z treści art. 434 § 1 k.p.k. Przy rozpoznawaniu środka odwoławczego o kierunku przeciwnym, a więc wniesionego na korzyść oskarżonego, możliwość a czasem konieczność wyjścia poza granice określone treścią zarzutów jest dalece większa.

W wypadku wniesienia apelacji na korzyść oskarżonego sąd odwoławczy nie jest związany granicami podniesionych w niej zarzutów, co oznacza, że w granicach zaskarżenia powinien skontrolować wyrok pod kątem wszystkich przyczyn odwoławczych określonych w art. 438 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2009 r., IV KK 101/09, OSNKW z 2010 r., z. 1, poz. 8).

W ustawie przewidziano wyjście poza granice środka odwoławczego w przypadku kontroli przez sąd odwoławczy czy nie zachodzą w sprawie bezwzględne przyczyny odwoławcze wymienione w art. 439 § 1 k.p.k., czy nie istnieje potrzeba orzeczenia na korzyść współoskarżonych, o której mowa w art. 435 k.p.k. lub potrzeba poprawienia błędnej kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu na podstawie art. 455 k.p.k. Sąd odwoławczy powinien także zbadać, czy utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia nie byłoby rażąco niesprawiedliwe, do czego obliguje go art. 440 k.p.k.

Poddawany przez Sąd Okręgowy kontroli odwoławczej wyrok Sądu Rejonowego wydany został z obrazą prawa materialnego, to jest z obrazą art. 71 § 1 k.k. Przepis ten pozwala na wymierzenie kary grzywny wtedy, gdy orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a wymierzenie grzywny na innej podstawie nie jest możliwe. W treści przepisu określono przy tym górną granicę wymiaru takiej grzywny na 270 stawek dziennych. W wyroku skazującym A. S., w punkcie 3 części dyspozytywnej, wymierzono tymczasem na podstawie art. 71 § 1 k.k. grzywnę w wysokości 300 stawek dziennych. Tym samym doszło do obrazy tego przepisu i to o charakterze rażącym, co dostrzec powinien sąd dokonujący kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku także wtedy, gdy to naruszenie prawa nie zostało wskazane w apelacji, ani później w toku postępowania odwoławczego. Utrzymanie w mocy wyroku zawierającego tak poważne uchybienie było rażąco niesprawiedliwe w rozumieniu art. 440 k.p.k. To uchybienie sądu *ad quem* z kolei ma zatem także charakter rażący, a jego wpływ na treść orzeczenia jest oczywisty.

W tym stanie rzeczy konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w takim zakresie, w jakim utrzymany został w mocy wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej wymiaru kary grzywny na podstawie art. 71 § 1 k.k. i przekazanie sprawy w tym zakresie sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania. Sąd ten zdecyduje, czy istnieją podstawy do wydania orzeczenia o charakterze reformatoryjnym, czy też konieczne będzie uchylenie w części także wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, w trakcie którego respektowane będą granice wymiaru kary określone w art. 71 § 1 k.k. Oczywistość wskazanego w kasacji uchybienia umożliwiła uwzględnienie wniesionej na korzyść skazanego kasacji w całości na posiedzeniu, z tym, że sformułowany w konkluzji kasacji wniosek uwzględniony został jedynie w części; Sąd Najwyższy nie dostrzegł bowiem potrzeby częściowego uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji wobec możliwości wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia zmieniającego zaskarżony wyrok.